

Els contractes del 155: empreses de l'Estat, multinacionals de l'Ibex i bancs

Durant els set mesos d'aplicació de l'article 155, l'Administració catalana ha funcionat allunyada de la normalitat. Tot i això, la maquinària no s'ha aturat. La Generalitat intervinguda ha adjudicat més d'un miler de contractes en àmbits com els serveis, l'obra pública o la salut. La gran majoria han seguit la dinàmica habitual. D'altres han estat més polèmics. Quines empreses se n'han beneficiat? CRÍTIC analitza els contractes del 155.

Text: Marc Font | Foto: Núria Julià / ACN

La presa de possessió del nou Govern de la Generalitat el passat 2 de juny va marcar el punt final de l'aplicació de l'article 155 de la Constitució, després de set mesos de vigència. Una de les primeres mesures de l'Executiu presidit per Quim Torra ha estat aprovar la [creació del 'comissionat del 155'](#) -el nom oficial és Comissionat per al Desenvolupament de l'Autogovern-, que tindrà com a tasca principal **avaluar l'impacte que ha tingut la intervenció de l'autonomia per part del Govern espanyol**. En tot cas, **ja existeix una informació detallada sobre què ha suposat**, sobretot gràcies a la feina de fiscalització feta per l'associació ServidorsCAT, formada per treballadors públics i que ha elaborat fins a quatre versions de l'informe '[Inventari de danys](#)'. La presidenta de l'entitat, Yolanda Hernández, explica a CRÍTIC que a partir d'ara la voluntat és documentar, segurament amb un nou informe, la "reversió dels danys" a mesura que es porti a terme.

Com ja explicava en gran part CRÍTIC [en aquest reportatge](#) al gener passat, la intervenció ha implicat el **cessament de 259 persones**, començant per tot el primer nivell del Govern que presidia Carles Puigdemont; la dissolució del Parlament i la convocatòria de les eleccions; la supressió de diversos organismes o el decaïment de prop d'un centenar d'iniciatives parlamentàries, a més del nomenament de diversos càrrecs per part de l'Executiu espanyol i un control total i al minut de les finances de la Generalitat. En matèria econòmica, segons va denunciar ServidorsCAT, la pèrdua d'autonomia va traduir-se en un **enorme augment de la burocràcia per poder formalitzar tots els pagaments**.

La majoria d'adjudicacions del 155 formen part de la dinàmica convencional, però n'hi ha de polèmiques

Poques setmanes abans que la moció de censura de Pedro Sánchez liquidés l'era Rajoy, l'aleshores delegat del Govern espanyol a Catalunya, Enric Millo, [treia pit](#) sobre el funcionament de la Generalitat durant el 155. Segons ell, la intervenció havia servit per "reactivar" l'Administració. La visió de ServidorsCAT és radicalment diferent. "No es pot dir que la Generalitat funcionés; estava paralitzada. **El que funcionava era per inèrcia**, amb qüestions que s'havien aprovat prèviament. A més a més, **no hi havia direcció política als departaments**", opina Yolanda Hernández.

El que no s'ha aturat durant aquests mesos, però, ha estat la contractació pública. Tot i les afectacions, la maquinària administrativa de la Generalitat no s'ha aturat sota el 155 i **durant els poc més de set mesos d'intervenció s'han adjudicat més d'un miler de contractes** -sense tenir-hi en compte els menors-, alguns dels quals de diversos milions d'euros. Cal dir que la gran majoria d'adjudicacions formen part de la dinàmica convencional de l'Administració catalana, han seguit els procediments administratius habituals i han beneficiat proveïdors que ja prestaven habitualment serveis per encàrrec del Govern català. D'altres, però, han estat més polèmics. CRÍTIC analitza en aquest reportatge qui s'ha beneficiat dels contractes del 155.

Adjudicacions a empreses de l'Estat: Indra i Correus

Set mesos és un període prou llarg per a una Administració de l'envergadura de la Generalitat perquè s'hagin adjudicat contractes de tot tipus. N'hi ha, per exemple, que han beneficiat empreses públiques propietat de l'Estat. Segurament el més mediàtic és el que va obtenir Indra referent al [recompte electoral dels comicis del 21-D](#). El contracte, formalitzat a través del Centre de Telecomunicacions i Tecnologies de la Informació de la Generalitat de Catalunya (CTTI) -empresa pública al Departament de Presidència-, va ser concedit mitjançant una tramitació d'urgència, un procediment que permet evitar l'obertura d'un concurs públic i, per tant, adjudicar els encàrrecs a dit.

La contractació d'Indra va generar polèmica entre sectors sobiranistes. La companyia, convertida en una multinacional tecnològica amb interessos en [diverses branques de negoci](#), té com a accionista principal el mateix Govern espanyol, a través de la Societat Estatal de Participacions Industrials (SEPI). No són els únics contractes que ha rebut en aquests mesos, ja que també s'ha beneficiat de dues adjudicacions del Departament de Treball, Afers Socials i Famílies que ascendeixen a més de 6,35 milions d'euros per "serveis de digitalització, enregistrament, suport administratiu i tractament de dades en la gestió de determinats expedients de persones naturals", entre altres tasques.

Indra, de la qual el Govern espanyol és accionista, s'ha beneficiat de dues adjudicacions els últims mesos

No ha estat l'única empresa pública estatal que ha sortit beneficiada durant l'aplicació del 155. **Correus**, una societat que està controlada al 100% per la SEPI, ha obtingut 7,5 milions en dos contractes, un del [Servei Català de Trànsit \(SCT\)](#) per a l'enviament de notificacions administratives i judicials, i un altre de [Justícia](#) per dur a terme serveis postals per a diferents unitats directives del departament. Cal dir, tanmateix, que ambdues adjudicacions deriven d'un [acord marc](#) formalitzat per la Generalitat les dates prèvies al referèndum de l'1 d'octubre (i, per tant, abans de la intervenció).

Negoci per a CaixaBank, Repsol, Gas Natural i Endesa

Les grans empreses de l'Ibex-35 també han estat beneficiades per quantiosos contractes durant el 155, per bé que aquesta és una tendència habitual en la majoria d'administracions públiques i també ho ha estat, històricament, en el cas de la Generalitat, sobretot pel que fa a subministraments. Destaquen els més de [50 milions en carburants](#) que l'Administració catalana ha adquirit, entre d'altres, a **Repsol** i la seva filial SolRed. En el mateix paquet també han resultat beneficiades BP Oil España i Petrocat.

Així mateix, cal destacar els més de 9 milions que [han anat a parar a Gas Natural Fenosa](#) per al subministrament energètic per a la línia 9 del metro i els més de 43,5 milions que engrandeixen el compte de resultats d'**Endesa**, com a conseqüència del [subministrament energètic del Consorci de Serveis Universitaris de Catalunya](#). L'elèctrica també obté al voltant d'1,6 milions per diversos contractes de subministrament al **Consorci Mar Parc de Salut de Barcelona** (l'Hospital del Mar).

A un altre nivell, **CaixaBank també fa negoci amb les multes de trànsit**, ja que durant aquest període el Servei Català de Trànsit li ha concedit un contracte de mig milió d'euros pel cobrament amb targeta de les sancions.

Contractes a Florentino: neteja, residus i barracons

Altres adjudicacions milionàries fan referència a serveis com la neteja o la seguretat en instal·lacions públiques. Destaca el fet que el Parc Sanitari Pere Virgili abonarà més de 2 milions a **Clece, propietat del grup ACS de Florentino Pérez**, per la neteja i gestió de residus. Així mateix, el Consorci Sanitari de l'Anoia pagarà uns 6,3 a **Multiserveis Ndavant**, una altra empresa del grup de Florentino, pels serveis de neteja integral i gestió dels residus i de la roba bruta.

No ha estat l'única adjudicació de la qual s'han beneficiat les empreses de Florentino Pérez. Un altre contracte important són els 3,3 milions que el Departament d'Ensenyament va adjudicar durant el març per a l'adquisició de **mòduls prefabricats per a les escoles catalanes**. Els popularment coneguts per 'barracons' són una realitat encara ben present al Principat. Una de les principals beneficiades d'aquesta nova adquisició va ser Dragados, empresa del Grup ACS. També en van resultar afavorides Algeco Construcciones Modulares, Nuevo Sistema Modular i Renta de Maquinaria.

Goldman Sachs amplia la seva influència

Un altre contracte rellevant és el que ha rebut l'empresa **ISS Facility Services**, filial multiserveis d'un gegant empresarial vinculat al [banc Goldman Sachs](#). Aquesta societat rebrà prop de 5 milions d'euros per a la neteja i gestió de residus en diversos immobles de l'Institut Català d'Oncologia. CRÍTIC ja va explicar [en aquest reportatge del 2014](#) com aquesta societat vinculada a Goldman Sachs estava expandint els seus negocis per Catalunya.

En l'àmbit de les empreses de serveis, també destaquen els prop de 10 milions que l'Hospital Josep Trueta, l'Institut d'Assistència Sanitària de Girona o l'Institut de Diagnòstic per la Imatge reparteixen de nou entre **Multiserveis Ndavant, Tècniques de Neteja** i, sobretot, **OHL Servicios Ingesan**. Aquesta forma part del gegant empresarial espanyol OHL, que va iniciar-se en la construcció però que amb el pas dels anys ha ampliat el negoci també en el sector de serveis.

L'empresa multiserveis de Goldman Sachs rebrà prop de 5 milions d'euros per a la neteja i gestió de residus

També són molt abundants dos contractes que ha obtingut l'empresa **Arcasa** pels serveis de càtering a diversos hospitals de l'Institut Català de la Salut (8,7 milions) i a l'Hospital de Sant Pau (16,2 milions). Pel mateix concepte, **Sodexo Iberia** ha obtingut 12,4 milions del Consorci Mar Parc Salut. Entre els altres contractes de seguretat i neteja destaquen els atorgats a **Ilunion Seguridad** per més d'1,1 milions, que fan referència als edificis i a les dependències del Departament de la Vicepresidència. Ilunion és una societat propietat de la Fundació ONCE.

Les grans constructores segueixen treballant

La setmana passada, el Consell Assessor d'Infraestructures de Catalunya (CAIC), el 'lobby' que agrupa les companyies del sector, [afirmava](#) que s'havien de "reactivar" les **obres públiques** "aturades" a Catalunya. No cal dir que el 155 ha tingut les seves afectacions en aquest àmbit, però el cas és que al llarg d'aquests set mesos **les grans constructores han seguit treballant a bon ritme**.

Els dos principals contractes d'**Infraestructures.cat**, la gran empresa d'obra pública de la Generalitat, tenen com a protagonista **Copisa Constructora Pirenaica**, una de les gegants del sector a casa nostra. Juntament amb **Agefred**, es reparteixen gairebé 12 milions d'euros per a l'execució de les obres del nou centre de salut amb servei d'urgències de Granollers. Copisa és una de les societats que han estat investigades en la [trama del 3%](#), la presumpta trama de finançament irregular de CDC. Copisa és una de les principals contractistes de les administracions públiques catalanes, amb independència del seu color polític. A partir de l'entrada d'ERC al Govern el 2016, la nova direcció d'Infraestructures.cat, com ja va explicar CRÍTIC, [va decidir revisar a fons](#) els processos de contractació, després que un informe intern detectés que, en alguns casos, els antics directius haurien pogut incidir en les puntuacions finals dels concursos d'obra pública.

Un altre contracte important d'Infraestructures.cat és el que s'endú **Excavaciones y Pinturas**, que rep més de 6 milions per a obres de millora de la C-66 entre Serinyà i Sant Ferriol. L'empresa pública també ha concedit l'execució de les obres del nou institut de Sant Esteve de Palautordera, per 3,6 milions, a **Construcciones Cots i Claret**, i de la nova escola d'Almenar, per 3,4 milions, a la constructora **José Romero Polo**. Al febrer, Infraestructures també va dedicar **2,6 milions d'euros a les obres de construcció del pavelló poliesportiu de Campclar de Tarragona, destinat als polèmics i endarrerits Jocs del Mediterrani**, que arrenquen d'aquí a pocs dies. Romà Infraestructures i Serveis ha obtingut més de 2 milions per la reforma d'un edifici judicial a Badalona.

Els principals contractes d'Infraestructures.cat van a parar a Copisa, societat que ha estat investigada pel 3%

A més a més, diverses empreses s'han repartit els contractes de conservació i manteniment de 389 edificis públics, que globalment sumen més de 40 milions d'euros. A la llista s'hi troben grans companyies com **OHL Servicios Ingesan, Clece, Valoriza Facilities, FCC, Comsa...** Algunes són les filials multiserveis de grans grups multinacionals, una tipologia que els permet regir-se per un conveni propi que acostuma a [precaritzar les condicions dels treballadors](#).

Més enllà d'Infraestructures.cat, destaca el volum d'obra adjudicat per Ferrocarrils de la Generalitat, on hi trobem contractes a **Comsa**, una de les principals constructores catalanes, propietat de les famílies Sumarroca i Miarnau. Aquesta empresa també és una de les investigades en el denominat '[cas del 3%](#)'. També cal destacar els més de 2,5 milions concedits a **Infraestructuras Trade**, en un cas per obres a l'estació de Sant Cugat i en un altre per al manteniment de la via de la línia Lleida - la Pobla de Segur, o els gairebé 1,8 milions a la companyia **Gestión Maquinaria Ferroviaria** per al manteniment de locomotores. Ja durant el 2018, Ferrocarrils ha adjudicat contractes a Electren o Siemens.

Pel que fa a **Ports de la Generalitat**, abans de tancar el 2017 havia concedit dos contractes a Romà Infraestructures i Serveis que conjuntament superaven els 2 milions d'euros, tot i que en un dels casos és mitjançant una unió temporal d'empreses, per obres als ports de Vilanova i la Geltrú i de

l'Escala, o més d'un milió a Copcisa a través de dos encàrrecs als ports de Cambrils i de Sant Feliu de Guíxols.

Consultories, centrals publicitàries... i esqueles

També les 'big four' de la consultoria han seguit treballant amb el 155. La consultoria **Deloitte va rebre més d'1,6 milions del CTTI** com a "centre de suport a la transformació digital i a la transformació del negoci dels departaments d'Interior, Justícia, la Secretaria d'Hisenda i el Servei d'Ocupació de Catalunya". En aquesta consultoria hi havia treballat David Madí, exsecretari de comunicació d'Artur Mas; però, segons 'Economia Digital', [se'n va desvincular fa quatre anys](#).

Deloitte, la consultoria on havia treballat David Madí, va rebre més d'1,6 milions d'euros del CTTI

La central publicitària **Carat España** ha rebut més de 23 milions d'euros només durant el 2018, repartits en cinc contractes per a serveis de gestió i inserció de publicitat institucional, mentre que la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals ha contractat **Viajes Atlanta** com a agència de viatges per més de 2 milions. El CTTI ha pagat gairebé 8 milions a **Seidor** per a la contractació de programari Microsoft.

Més curiosos són els més de 200.000 euros que el Departament de la Presidència ha destinat a **Serveis Funeraris de Barcelona** per a la inserció d'esqueles en mitjans escrits.

Grans multinacionals sanitàries

En l'àmbit sanitari destaquen contractes per a l'adquisició de medicaments o de vacunes, com els gairebé 3,5 milions pagats a **Merck Sharp & Dohme Española** per comprar 87.000 dosis de vacuna contra el virus del papil·loma humà, o els 4,7 milions per a **Amgen** a canvi de "fàrmacs exclusius". Al febrer, l'Institut Català d'Oncologia (ICO) va abonar 20 milions per adquirir "nous fàrmacs" a companyies com Merck Sharp & Dohme Española, Janssen-Cilag o Roche Farma. Un mes després, l'Institut Català de la Salut (ICS) va dedicar més de 50 milions d'euros a l'adquisició de vacunes, repartits en lots que van beneficiar diverses companyies. El mateix mes, la multinacional **Pfizer** va obtenir un contracte de prop de 9 milions per a la compra de 200.000 dosis de la vacuna antipneumocòccica i AbbVie va emportar-se una adjudicació de 12,3 milions per a medicaments per al tractament de l'hepatitis C. A l'abril, va ser la catalana **Grífols** la que va obtenir una adjudicació de 2,5 milions, en el seu cas del Banc de Sang i Teixits per a la provisió de material per a determinades analítiques.

Control absolut i burocràcia en els pagaments

La fi del 155 també va suposar que s'acabés la intervenció absoluta de les finances de la Generalitat. Això no vol dir, però, que el Ministeri d'Hisenda no segueixi controlant els comptes de l'Administració catalana. La intervenció total va arrencar el 20 de setembre, abans que s'aprovés el 155, si bé posteriorment la mesura va quedar lligada a l'aplicació del ja cèlebre article de la Constitució. Des d'aquell moment, tots els pagaments de la Generalitat van haver de rebre l'autorització del Ministeri d'Hisenda, que comandava Cristóbal Montoro. Entre altres qüestions, això suposava una major càrrega de feina i que s'allarguessin processos que abans eren gairebé automàtics. Així [ho va explicar CRÍTIC](#) al gener passat.

La tutela sobre les finances de la Generalitat es manté, si bé no és tan intensa com els darrers mesos. S'ha tornat a la situació del 2015, de manera que l'Estat controla tota la despesa que faci el Govern autonòmic, més enllà que estigui vinculada als diners que rep del fons de liquiditat autonòmica (FLA). Com [detallava fa alguns dies el diari 'Ara'](#), **el Ministeri d'Hisenda pot controlar en temps real els pagaments que faci la Generalitat**, gràcies a la factura electrònica, i la interventora general de l'Administració catalana haurà de certificar cada mes que l'Executiu no es gasta cap euro en "activitats il·legals". La diferència, per tant, és que ara el Govern pot tornar a fer pagaments, sense haver d'enviar totes les operacions prèviament a Madrid perquè rebessin el vistiplau.

El Govern de Torra funcionarà amb els comptes prorrogats, i tindrà poc marge per incrementar la despesa

Els darrers dies, el nou Govern de la Generalitat ha confirmat que no elaborarà un pressupost per a aquest any, de manera que es funcionarà durant tot el curs amb uns comptes prorrogats. Això implica que el marge per augmentar el nivell de despesa sigui molt més limitat i, per tant, que a la pràctica hi hagi **menys recursos disponibles per executar polítiques públiques**. És una de les conseqüències diferides del 155, si bé és cert que el Govern autonòmic podria haver-se format mesos abans.

Impacte en totes les àrees

Segons l'informe 'Inventari de danys', durant l'aplicació del 155 el Govern espanyol va destituir un total de 259 càrrecs de la Generalitat. Tot i els discursos que tant JxCat com ERC van mantenir durant la campanya electoral del 21-D, a l'hora de la veritat **no ha existit una restitució de l'Executiu destituït**, ja que finalment el Govern de Quim Torra no incorpora cap dels consellers del de Puigdemont. Ara bé, sí que hi ha diversos alts càrrecs cessats durant el 155 que han tornat a la Generalitat. Els casos més coneguts són els d'Antoni Molons, ara secretari de Comunicació i Mitjans i investigat judicialment per suposada vinculació a campanyes institucionals de l'1-O, i Annabel Marcos, secretària d'Administració i Funció Pública i [destituïda](#) com a directora de l'Institut de Seguretat Pública de Catalunya després que transcendís que havia transportat urnes amb el seu cotxe durant l'1-O.

En canvi, **els que han abandonat el Govern català són els principals càrrecs nomenats durant la intervenció**, com ara el mallorquí **Juan Antonio Puigserver**, secretari general tècnic del Ministeri de l'Interior durant la presidència de Rajoy i que va ser designat per encarregar-se de feines tant del Departament d'Interior com del de la Vicepresidència de la Generalitat. Puigserver va tornar a assumir únicament la seva tasca a l'Executiu estatal, del qual ha sortit després de l'arribada al Govern del PSOE.

Juan Antonio Puigserver, designat per encarregar-se de les feines del Departament d'Interior i de la Vicepresidència durant el 155, ja ha estat destituït

La Generalitat sí que ha destituït, en canvi, **Miquel Mateo i Lluís Baulenas**. Mateo era el secretari general de la Fundació Escola Cristiana de Catalunya i després del 155 va convertir-se en el nou director general de Centres Concertats i Centres Privats. Baulenas va ser destituït el 13 de setembre com a president del Consorci d'Educació de Barcelona per la consellera Clara Ponsatí i el 22 de novembre va tornar al càrrec per ordre del ministre d'Educació, Íñigo Méndez de Vigo. Ara la

Generalitat l'ha tornat a destituir.

Entre les actuacions que sí que entrarien en la idea de restitució hi ha l'acord del darrer Consell Executiu de la Generalitat per **aturar la dissolució del Diplocat**. Segons la portaveu del Govern, Elsa Artadi, el consorci de l'organisme "no ha perdut mai la seva personalitat jurídica i, per tant, continua existint". **El que es liquidarà serà l'organisme creat justament per dissoldre el Diplocat**. L'àrea d'Exteriors havia estat una de les que més van patir la intervenció del 155. En l'espera de veure com acaba l'episodi del Diplocat, el cert és que el gruix dels seus treballadors van ser acomiadats, el mateix que va passar amb bona part de les delegacions de la Generalitat a l'estranger, que van ser tancades amb l'única excepció de la de Brussel·les.

Mesures difícilment revertibles

Si bé les àrees d'Economia i d'Exteriors són les que han patit un impacte més visible arran de la intervenció, Yolanda Hernández subratlla que "l'impacte econòmic s'expandeix per tots els departaments". Qüestions com pagaments a entitats socials o convocatòries d'oposicions de places de personal de l'Administració s'han pogut tramitar durant aquests mesos, però amb retard. A més a més, hi ha **mesures que difícilment es podran revertir en el curt termini, com ara la decisió de renovar el concert amb les escoles de l'Opus Dei** que segreguen l'alumnat per sexe, una de les qüestions que JxCat, ERC i la CUP pretenien evitar. El desplegament de la **renda garantida de ciutadania**, una de les mesures socials estrella del mandat passat, també s'ha iniciat amb dificultats. El Departament de Treball, Afers Socials i Famílies ha quantificat en **819 milions els diners que havien quedat aturats per la intervenció**, dels que el nou conseller, Chakir El Homrani, [ja n'ha desbloquejat 340](#), corresponents a expedients de contractes i pròrrogues en àmbits com la joventut, la infància, la dependència i les persones amb discapacitat.

El 155 va provocar que caiguessin iniciatives com el Projecte de llei de mesures urgents en matèria de contractació pública

El 155 ha implicat també la **paralització total de diversos programes de subvencions, com les relacionades amb la memòria històrica**, cosa que ha suposat aturar el programa d'actuacions en fosses de desapareguts de la Guerra Civil i del franquisme i suspendre els pagaments d'indemnitzacions als expresos polítics de la dictadura. Tampoc no s'han executat algunes partides vinculades a projectes de cooperació. **En l'àmbit de la salut, no s'ha pogut implementar l'Estratègia Nacional d'Atenció Primària i Salut Comunitària (ENAPISC)**, un dels plans més ambiciosos del Departament, que [va aprovar-se fa poc més d'un any](#).

A més a més, l'aturada de l'activitat parlamentària, i el canvi forçat de legislatura, van provocar que **decaiguessin totes les iniciatives que es tramitaven a la cambra en el mandat passat**, com ara el Projecte de llei de mesures urgents en matèria de contractació pública o el Projecte de llei per a la igualtat de tracte i la no-discriminació. El Parlament actual haurà de decidir si les torna a activar; però, en tot cas, si s'aproven, serà amb un retard considerable respecte a les previsions inicials. Ara bé, tot apunta que el gran impacte del 155 serà, precisament, el fet que s'hagi aplicat i hagi desaparegut una espècie de tabú en la política espanyola, amb formacions -especialment C's- que ja en demanen una nova versió més intensa.